

Sygn. akt IV Cz 118/16

POSTANOWIENIE

Dnia 17 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w S. IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Jolanta Deniziuk,

Sędziowie SO: Dorota Curzydło, Wanda Dumanowska (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2016 r., w S.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi dłużników J. K. i K. K. na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w L. M. M., dokonaną w sprawie o sygn. akt KM 2829/11, polegającą na zmianie postanowienia o kosztach egzekucyjnych z dnia 19 sierpnia 2015 r. na mocy postanowienia z dnia 11 września 2015 r.

z udziałem wierzyciela (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. i dłużnika I. H.

na skutek zażalenia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w L. M. M.

na postanowienie Sądu Rejonowego wL.

z dnia 16 listopada 2015r., sygn. akt I Co 1189/15

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sygn. akt IV Cz 118/16

UZASADNIENIE

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w L.M. M. prowadzi postępowanie egzekucyjne z wniosku wierzyciela (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. przeciwko I. H., J. K. i K. K.. We wniosku egzekucyjnym wierzyciel zażądał poszukiwania majątku dłużników a Komornik pobrał od niego stosowną opłatę.

Postanowieniem z dnia 19 sierpnia 2015 roku Komornik Sądowy ustalił drugą część opłaty za odnalezienie majątku w wysokości 2.629,51 zł i w całości obciążył nią dłużników.

Postanowieniem z dnia 11 września 2015 roku Komornik Sądowy zmienił wydane wcześniej postanowienie o kosztach, w ten sposób, że ustalił częściowe koszty niezbędne do przeprowadzenia egzekucji w postaci opłaty za odnalezienie majątku dłużnika (art.53a.2), w wysokości 5% kwot wyegzekwowanych od dłużnika J. K. z wynagrodzenia za pracę w (...) USŁUGI (...), razem jednak nie wyższej niż 2.629,51 zł (punkt(...)sentencji) i dokonał zmian w jego uzasadnieniu (punkty(...)sentencji).

Dłużnicy J. K. i K. K. złożyli skargę na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w L. M. M., dokonaną w sprawie o sygn. akt Km 2829/11, polegającą na zmianie postanowienia o kosztach egzekucyjnych z dnia 19 sierpnia 2015 roku.

Postanowieniem z dnia 16 listopada 2015 roku Sąd Rejonowy w L. uchylił postanowienie Komornika Sądowego M. M. wydane w dniu 11 września 2015 roku (punkt(...)sentencji), w trybie art. 759 § 2 k.p.c. uchylił postanowienie Komornika Sądowego M. M. wydane w dniu 19 sierpnia 2015 roku (punkt (...) sentencji) i zasądził od wierzyciela solidarnie na rzecz dłużników kwotę 100 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania skargowego (punkt (...)sentencji).

Zażalenie na powyższe orzeczenie wywiódł Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w L. M. M., wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości oraz oddalenie skargi dłużników, ewentualnie o uchylenie pkt(...) zaskarżonego postanowienia oraz oddalenie skargi dłużników w zakresie, w jakim dotyczy ona braku podstaw do ustalenia opłaty z art. 53a u.k.s.e. Skarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., dokonania błędnej oceny polegającej na przyjęciu, że: komornik nie miał podstaw prawnych do zmiany postanowienia z dnia 19 sierpnia 2015 roku, zastosowania błędnej, sprzecznej z przepisem art. 53a ust. 2 u.k.s.e. w zw. z art. 49 ust. 3 u.k.s.e. interpretacji, w myśl której komornik powinien opłatą za odnalezienie majątku dłużnika obciążyć wierzyciela, a dłużnika dopiero w postanowieniu, w którym ostatecznie rozlicza koszty postępowania, zastosowania błędnej, sprzecznej z treścią art. 53a ust. 2 wykładni tego przepisu, zgodnie z którą a opłata za odnalezienie majątku ma być równa 5% wartości egzekwowanego roszczenia, określonej w art. 46 u.k.s.e. oraz dokonania rozszerzającej, nieprawidłowej interpretacji przepisu art. 53a ust. 2 u.k.s.e., zgodnie z którą opłata ustalana na podstawie tego przepisu powinna być wyrażona w postaci konkretnej, niezmiennej kwoty.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest zasadne.

Zgodnie z art. 797¹ k.p.c. wierzyciel może zlecić komornikowi poszukiwanie za wynagrodzeniem majątku dłużnika. Jak słusznie stwierdzono w doktrynie, przez zlecenie nie należy w tym przypadku rozumieć zawarcia umowy zlecenia między wierzycielem a komornikiem, tylko złożenie przez wierzyciela odpowiedniego wniosku do komornika w toku postępowania egzekucyjnego (vide: Z. S., Gromadzenie w postępowaniu egzekucyjnym informacji o stanie majątkowym dłużnika, (...) 2005, nr 10-12, s. 24). Wniosek wierzyciela (zlecenie) jest wiążący dla komornika. Wniosek taki wierzyciel może złożyć przy wszczęciu egzekucji (tj. razem z wnioskiem egzekucyjnym) lub w toku postępowania, tym samym nie ma możliwości zlecenia poszukiwania majątku dłużnika poza postępowaniem egzekucyjnym.

Co do zasady to wierzyciel powinien we wniosku egzekucyjnym wskazać komornikowi składniki majątku dłużnika, do których ma zostać skierowana egzekucja, wynika to wprost z art. 797 k.p.c. W przypadku natomiast, gdy wierzyciel nie może wskazać przedmiotów służących do zaspokojenia, komornik ma obowiązek wezwać dłużnika do złożenia wyjaśnień (art. 801 k.p.c.), nie ma natomiast obowiązku przeprowadzać żadnego dochodzenia w celu ustalenia składników majątku dłużnika.

Wskutek złożenia przez wierzyciela wniosku o poszukiwanie majątku dłużnika komornik powinien przeprowadzić poszukiwanie stanowiące odpowiednik dochodzenie, które z urzędu przeprowadza tylko w sprawach alimentacyjnych oraz dotyczących określonych należności Skarbu Państwa. Do tak rozumianego poszukiwania majątku dłużnika można zaliczyć: czynności terenowe, w szczególności czynności z art. 814 k.p.c. - tj. otwieranie mieszkania i innych pomieszczeń i schowków dłużnika, przeszukiwanie ich oraz przeszukiwanie odzieży dłużnika oraz żądania udzielenia informacji, o których mowa w art. 2 ust. 5 u.k.s.e. oraz art. 761 § 1 k.p.c.

Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji w art. 53a ust. 1 określa opłatę, jaką komornik pobiera od wierzyciela w przypadku otrzymania wniosku wierzyciela zawierającego zlecenie poszukiwania majątku. Zlecenia poszukiwania majątku nie można rozumieć formalistycznie, a zatem wierzyciel nie musi użyć sformułowania "zlecam poszukiwanie majątku". Zleceniem poszukiwania majątku będzie już np. żądanie wierzyciela wystąpienia przez komornika do ZUS bądź do urzędu skarbowego (vide: I. K., Poszukiwanie przez komornika majątku dłużnika za wynagrodzeniem, (...) 2009, nr 6, s. 114).

Co do zasady opłata z art. 53a ust. 1 ukse podlega ściągnięciu od dłużnika razem z wyegzekwowanym świadczeniem jako koszt niezbędny do celowego przeprowadzenia egzekucji (art. 770 k.p.c.). Jednak w wypadku odnalezienia majątku artykuł 53a ust. 2 ukse ustanawia opłatę w wysokości 5% szacunkowej wartości tego majątku, nieprzekraczającej jednak 100% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego i opłata ta pobierana jest od wierzyciela (vide: Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2013 r., III CZP 57/13, Legalis nr 735925).

W uzasadnieniu uchwały z dnia 18 października 2013r. Sąd najwyższy wskazał, zgodnie z art. 797¹ kpc, komornik na zlecenie wierzyciela dokonuje - za wynagrodzeniem - poszukiwania majątku dłużnika. Wynagrodzenie, o którym mowa w powołanym przepisie, jest ustalane i pobierane, stosownie do art. 53a ustawy o komornikach i egzekucji sądowej, dwuetapowo: najpierw od wniosku o podjęcie czynności poszukiwawczych, a następnie - gdy poszukiwania te dały pozytywny rezultat - za odnalezienie majątku. Opłatę stałą w wysokości 2 % przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego komornik pobiera od wierzyciela zgłaszającego stosowny wniosek, przy czym, w razie nieuiszczenia opłaty w terminie 7 dni od otrzymania wezwania, zwraca ten wniosek (ust. 1). W przypadku zaś odnalezienia majątku dłużnika komornik pobiera opłatę stałą w wysokości 5 % szacunkowej wartości tego majątku, nie więcej jednak niż 100 % przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Opłata ta ulega zmniejszeniu o kwotę opłaty pobranej na podstawie ust. 1, przy czym przepis art. 49 ust. 3 stosuje się odpowiednio (ust. 2). Analizując dotychczasowe stanowiska doktryny i judykatury Sąd Najwyższy odrzucił zapatrywanie, zgodnie z którym uprawnienie komornika do poszukiwania majątku dłużnika wynika ze stosunku zlecenia zawiązanego między wierzycielem a komornikiem. Wskazał przy tym, że komornik sądowy jest organem egzekucyjnym, do którego należy wykonywanie czynności egzekucyjnych oraz innych czynności powierzonych mu w drodze ustawy. Przy wykonywaniu tych zadań realizuje on funkcje państwa i nie wchodzi z uczestnikami postępowania w stosunki cywilnoprawne; stosunek prawny pomiędzy komornikiem, będącym funkcjonariuszem publicznym a uczestnikami postępowania egzekucyjnego ma charakter publicznoprawny. Przywołał przy tym uzasadnienie uchwały z dnia 22 października 2002 r., III CZP 65/02. Dalej Sąd najwyższy wyjaśnił, że w art. 797¹ kpc chodzi o możliwość dokonania przez komornika czynności egzekucyjnej poszukiwania majątku dłużnika na wniosek wierzyciela. Wskazuje na to również ułożenie tego przepisu wśród unormowań regulujących wszczęcie egzekucji i dalsze czynności egzekucyjne oraz treść art. 53a ust. 1 zdanie drugie ustawy o komornikach, nakazującego zwrot wniosku zawierającego stosowne żądanie („zlecenie”) w razie nieuiszczenia przez wierzyciela obciążającej go opłaty. Wynagrodzenie, o którym mowa w art. 797¹ kpc, stanowi zatem opłatę egzekucyjną pobieraną przez komornika na podstawie art. 53a tejże ustawy. Argumentując dalej SN wskazał, że w doktryna i orzecznictwo zgodnie przyjmują, iż opłaty należne komornikowi od uczestników postępowania z tytułu prowadzenia egzekucji oraz podejmowania innych czynności przewidzianych w ustawie są należnościami mającymi charakter publicznoprawny (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2009 r., II CSK 60/09, nie pub.). Stanowią one jednak tylko część kosztów egzekucji prowadzonej przez komornika. Należy zatem odróżnić zasady pobierania opłat od zasad ponoszenia kosztów egzekucji określonych w art. 770 kpc, a w konsekwencji przyjąć, że reguła wyrażona w tym przepisie może być stosowana wtedy, gdy organ egzekucyjny decyduje o obowiązku zwrotu kosztów już poniesionych. Nie dotyczy ona natomiast tego, kto ma obowiązek uiszczyć konkretną opłatę; kwestię tę regulują szczegółowo przepisy ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Już z tej tylko przyczyny odwołanie się przy wykładni art. 53a ust. 2 ustawy o komornikach do zasady odpowiedzialności dłużnika za koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji nie usprawiedliwia wniosku, iż obowiązek uiszczenia opłaty przewidzianej w tym przepisie obciąża dłużnika. Stałą opłatę egzekucyjną uiszcza w zasadzie uczestnik postępowania wnioskujący o podjęcie przez komornika czynności podlegającej opłacie, a więc z reguły wierzyciel (art. 49 a, art. 50, art. 51, art. 53 ustawy). Można więc, zdaniem Sądu Najwyższego uznać, że również opłata za czynność poszukiwania majątku dłużnika powinna być uiszczona w obu częściach przez wierzyciela. Podział tej opłaty na dwie części nie musi wiązać się z obowiązkiem ich poniesienia przez różne podmioty; znajduje on uzasadnienie w potrzebie zmotywowania komornika do efektywnego przeprowadzenia poszukiwania. Gdyby ustawodawca chciał obciążyć opłatą przewidzianą w art. 53a ust. 2 ustawy dłużnika, wolę taką wysłowiłby w sposób wyraźny.

Sąd Najwyższy rozważał również czy zamiaru takiego nie odzwierciedla art. 53a ust. 2 zdanie trzecie ustawy, nakazujący komornikowi przy pobraniu drugiej części opłaty, odpowiednie stosowanie art. 49 ust. 3. Jednak uznał, iż zadaniem art. 49 ust. 3 nie jest określenie podmiotu, od którego ma być pobrana opłata a funkcję tę pełni art. 49 ust. 2. Natomiast zasadniczym celem art. 49 ust. 3 u.k.s.e. jest określenie sposobu poboru należnej komornikowi opłaty. Odesłanie do tego przepisu nie oznacza więc wskazania podmiotu zobowiązanego do jej uiszczenia. Konkludując SN stwierdził, że w każdym wypadku, gdy obowiązek uiszczenia opłaty spoczywa na wierzycielu, komornik pobiera ją od niego, natomiast o tym, kto ostatecznie poniesie koszty obejmujące tę opłatę, rozstrzyga postanowieniem przewidzianym w art. 770 kpc, realizując przy tym zasadę ponoszenia przez dłużnika kosztów niezbędnych do celowego przeprowadzenia egzekucji.

Sąd Okręgowy w pełni podzielił zaprezentowany wyżej pogląd Sądu Najwyższego. Zatem przytoczone w uzasadnieniu uchwały z 18 października 2013r. argumenty nakazują uznać, że komornik pobiera opłatę określoną w art. 53a ust. 2 u.k.s.e. od wierzyciela. Zasada ta ma zastosowanie również w realiach niniejszej sprawy.

Dodać należy, że ustawodawca przewidział pobranie przez komornika opłaty za odnalezienie majątku dłużnika jedynie w razie, gdy do takiego odnalezienia doszło w trybie art. 53a ust. 1 u.k.s.e. Oznacza to, że oprócz skutecznych działań komornika, które doprowadziły do odnalezienia majątku dłużnika, dla pobrania opłaty z art. 53a u.k.s.e. niezbędne jest kumulatywne spełnienie dwóch dodatkowych warunków: poszukiwanie majątku dłużnika musiało odbywać się na podstawie otrzymanego przez komornika od wierzyciela zlecenia poszukiwania majątku dłużnika w trybie art. 797¹ k.p.c., pobranie przez komornika opłaty stałej określonej w art. 53a ust. 2 u.k.s.e.

Zdaniem Sądu Okręgowego Komornikowi, prowadzącemu postępowanie w sprawie Km 2829/11, nie należą się opłaty: za zlecenie poszukiwania majątku z art. 53a ust. 1 ukse i za odnalezienie majątku z art. 53a ust. 2 ukse. Przemawia za tym wykładnia wskazanych wyżej przepisów ustawy o komornikach sądowych i egzekucji.

W aktach sprawy Km 2829/11 brak jest wniosku wierzyciela o poszukiwanie majątku dłużnika. Wymogu tego nie spełnia wniosek z dnia 22 sierpnia 2011r., znajdujące się na karcie 87 akt sprawy Km 2829/11, od którego w dniu 24 sierpnia 2011r. wierzyciel uiścił pierwszą część opłaty w kwocie 84,68 zł.

Z jego treści wynika, iż wierzyciel wnosi o sprawdzenie czy dłużnik jest właścicielem nieruchomości lub prawa rzeczowego ograniczonego oraz pojazdu. Brak w nim natomiast jakiegokolwiek wzmianki o poszukiwaniu majątku w postaci wynagrodzenia za pracę. Co prawda taki sposób egzekucji – z wynagrodzenia za pracę – został przez wierzyciela wskazany we wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, ale nie zawiera on wniosku o poszukiwanie majątku w tym zakresie. Jak już wyżej wskazano wniosek o wszczęcie egzekucji, wskazujący sposoby prowadzenia egzekucji, nie może być uznany za zawierający w sobie implicite wniosku o poszukiwanie majątku, od którego należy się komornikowi dodatkowa opłata.

Dodać jedynie należy, iż uprawnienie Sądu do zmiany na podstawie art. 759 § 2 kpc z urzędu prawomocnego postanowienia komornika, którym wadliwie ustalono wysokość opłaty egzekucyjnej, wynika wprost z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19.04.2007r. (III CZP 16/07, Lex nr 276924). Chodzi o sytuacje, w których niepożądanym jest, w sytuacji wydania przez komornika postanowienia o ustaleniu opłaty egzekucyjnej określającej wysokość należnego mu wynagrodzenia za dokonane czynności egzekucyjne, pozostawienie wyłącznie kontroli stron postępowania egzekucyjnego rozstrzygnięcia komornika w tej materii, zwłaszcza, gdy w rozstrzygnięciu tym komornik dokonał błędnej wykładni przepisów o kosztach na swoją korzyść i ze szkodą dla stron, lecz należy takie rozstrzygnięcie poddać również nadzorowi judykacyjnemu.

Nadto należy zwrócić uwagę skarżącego, iż w doktrynie prezentowany jest pogląd, który zdaniem Sądu Okręgowego zasługuje na akceptację, iż wartość odnalezionego majątku w postaci otrzymywanych przez dłużnika świadczeń okresowych, w szczególności wynagrodzenia za pracę, renty lub emerytury, komornik winien ustalić, przyjmując za podstawę wysokość kwot potrąconych z wynagrodzenia lub świadczenia emerytalno-rentowego dłużnika. Stosując na podstawie art. 13 § 2 k.p.c. odpowiednio art. 22 k.p.c., zgodnie z którym w sprawach o prawo do świadczeń

powtarzających się wartość przedmiotu sporu stanowi suma świadczeń za jeden rok, winien ustalić wartość ustalonego majątku, mnożąc szacunkową sumę, która może być potrącana z otrzymywanego przez dłużnika świadczenia periodycznego na zaspokojenie wierzyciela, który zlecił komornikowi poszukiwanie majątku przez dwanaście. Uzyskana w wyniku tego kwota stanowi podstawę ustalenia opłaty za odnalezienie majątku, która może być z tego tytułu pobrana od wierzyciela, minus opłata już pobrana na podstawie art. 53a ust. 1 u.k.s.e. (vide: Jarosław Świeczkowski, Komentarz do art.53(a) ukse, w: LexOmega).

W tym stanie rzeczy, zażalenie należało oddalić, o czym Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 385 k.p.c., przy zastosowaniu art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art.13 § 2 k.p.c.